

PKF Beckman Lundevall Revisjon AS
Postboks 199 Manglerud
0612 OSLO

VÅR REFERANSE
17/9035

DERES REFERANSE

DATO
14.02.2018

Merknader etter selskapstilsyn

1. INNLEDNING

Finanstilsynet viser til stedlig tilsyn i perioden 9. - 12. oktober 2017. Det vises videre til Finanstilsynets foreløpige merknader datert 21. november 2017 og revisjonsselskapets svar datert 8. januar 2018, samt etterfølgende korrespondanse.

Det stedlige tilsynet med PKF Beckman Lundevall Revisjon AS (BLR/ revisjonsselskapet) inngår i tilsynsarbeidet med revisjonsselskaper som reviderer foretak av allmenn interesse. Finanstilsynet skal blant annet utføre periodisk kvalitetskontroll med slike revisjonsselskaper minst hvert tredje år, jf. revisorloven § 5b-2 første ledd, annet punktum.

Formålet med kvalitetskontrollen er å kontrollere oppfyllelsen av lovkrav, herunder identifisere og påpeke eventuelle svakheter knyttet til revisjonsselskapenes gjennomføring av revisjonsoppdrag. Selskapets etablerte retningslinjer og rutiner er sentrale for å sikre overholdelse av revisorlovgivningen, herunder god revisjonsskikk.

Som ledd i det stedlige tilsynet valgte Finanstilsynet ut to revisjonsoppdrag for nærmere gjennomgang av revisjonsutførelsen. Ett av oppdragene gjelder et foretak av allmenn interesse. Ettersom oppdragskontroll var fokus for Finanstilsynets tematilsyn i 2017, har Finanstilsynet gjennomgått foretakets retningslinjer på området samt den utførte oppdragskontrollen på oppdraget som gjaldt foretaket av allmenn interesse. I tillegg ble seks mindre/mellomstore oppdrag gjennomgått for utvalgte deler av revisjonsutførelsen. For øvrig ble etterlevelsen av revisjonsselskapets retningslinjer og rutiner kontrollert ved gjennomgangen av de nevnte oppdragene.

2. SELSKAPETS ORGANISERING, RETNINGSLINJER OG RUTINER

I henhold til revisorloven § 5b-1 skal revisjonsselskap etablere systemer for intern kvalitetskontroll. Dette innebærer et krav om at virksomheten drives forsvarlig, herunder at det etableres retningslinjer og rutiner som skal bidra til at revisjonen skjer i samsvar med revisorloven. Finanstilsynet legger til grunn at kvalitetskontrollsystemer som er i samsvar med ISQC 1 langt på vei vil tilfredsstille dette lovkravet. De svakheter og mangler som Finanstilsynet avdekket i revisjonsselskapets retningslinjer og rutiner eller i etterlevelsen av disse, gjennomgås i det følgende.

2.1 Uavhengighet

2.1.1 Oppdragsansvarlig revisors forhåndsgodkjenning av tilleggstenester

Oppdragsansvarlig revisor skal vurdere forholdet til uavhengighetsreglene før det inngås avtale om tilleggstenester til revisjonsklienter, jf. revisorloven § 4-5 og revisorforskriften § 4-6. Vurderingen og godkjenningen skal dokumenteres.

Revisjonsselskapets retningslinjer var på tilsynstidspunktet ikke tilstrekkelig klare på revisors plikter for slik forhåndsgodkjenning. For ett av de revisjonsoppdragene Finanstilsynet valgte ut for stikkprøvekontroller var det ytet tilleggstenester av ikke ubetydelig omfang. Revisor hadde ikke dokumentert vurderinger og forhåndsgodkjenning i samsvar med revisorloven og –forskriften. Mangelfull dokumentasjon innebærer at uavhengighetsvurderingen ikke kan etterprøves, og er i seg selv et brudd på revisorloven, jf. revisorloven § 5-3 og revisorforskriften § 4-6.

Etter selskapstilsynet har revisjonsselskapet oppdatert sine retningslinjer i dokumentet "Kvalitetskontrollsystem", der det nå fremgår at tilleggstenester skal forhåndsgodkjennes og vurderingen skal dokumenteres.

2.2 Organisering og internkontroll

2.2.1 Erklæring om taushetsplikt

Det følger av revisorloven § 6-1 første ledd, annet punktum, om revisors taushetsplikt og taushetsbelagt informasjon, at: "*Revisor og revisors medarbeidere kan ikke utnytte slike opplysninger i egen virksomhet eller i tjeneste for andre*". BLRs taushetsplikterklæringer omfattet ikke uttrykkelig revisorlovens bestemmelse om ikke å utnytte opplysninger i egen virksomhet eller i tjeneste/arbeid for andre. Etter selskapstilsynet har BLR oppdatert malen for taushetserklæringer, slik at dette forholdet nå ivaretas.

2.3 Krav til ansvarlig revisor

2.3.1 Revisjonsselskapets utpekingsansvar og oppfølging

Ansvar for å utpeke oppdragsansvarlig revisor påhviler revisjonsselskapet. Til den oppdragsansvarlige stilles det krav til kompetanse, kapabilitet og myndighet mv. Revisjonsselskapet må føre kontroll med at den som utpekes både på utpekingstidspunktet og i ettertid, oppfyller de aktuelle kravene.

Finanstilsynet hadde etter selskapstilsynet merknader til revisjonsselskapets handlinger for oppfølging av de oppdragsansvarlige revisorenes etterlevelse av kravene, herunder særlig kravet til revisors solvens. Det vises til revisorloven § 3-4. BLR har etter selskapstilsynet oppdatert retningslinjene, og selskapets kontroller vil nå også omfatte årlig innhenting av siste års skattefastsettelse for de oppdragsansvarlige revisorene. Finanstilsynet legger til grunn at de oppdaterte retningslinjene medfører tilstrekkelig kontroll med at kravene som stilles til oppdragsansvarlig revisor etterleves.

2.4 Sikring av kvalitet i oppdragsutførelsen

2.4.1 Oppdragskontroll

Revisjonsselskapet gjennomfører oppdragskontroll på utvalgte revisjonsoppdrag, herunder oppdrag som gjelder foretak av allmenn interesse. Finanstilsynet gjennomgikk selskapets retningslinjer for oppdragskontroll og den utførte oppdragskontrollen på et oppdrag av allmenn interesse. Finanstilsynet hadde enkelte merknader til revisjonsselskapets retningslinjer på området.

Finanstilsynet fant at retningslinjene burde klargjøres med hensyn til krav til oppdragskontrollørs kompetanse, herunder faglige kvalifikasjoner, erfaring og autoritet. Som for en oppdragsansvarlig revisor, må oppdragskontrolløren ha riktig kompetanse i forhold til aktuelt oppdrag. Selskapet bør ta høyde for å leie ressurser til gjennomføring av oppdragskontroll i tilfeller revisjonsselskapet ikke finner personer med riktig kompetanse blant egne ansatte og partnere. For revisjonsselskaper som inngår i større nettverk, vil det kunne være hensiktsmessig å leie ressurser fra nettverket.

Videre fant Finanstilsynet at retningslinjene burde stille krav om oppdragskontrollens tidsriktighet. Gjennomføringen må legge til rette for at vesentlige forhold avklares før revisjonsberetningen skal avlegges. Retningslinjene må stille krav om aktivitet fra oppdragskontrollørs side og dennes kommunikasjon med oppdragsansvarlig revisor/ revisjonsteamet både i planleggingsfasen, etter utført interimrevisjon og i årsavslutningsfasen. Svakheter i den planlagte revisjonstilnærmingen som oppdragskontrollør tar opp og eventuelle konsekvenser av disse, må kunne tas hensyn til uten at det fører til ineffektivitet i revisjonsgjennomføringen og forsinkelser for regnskapsavleggelsen.

Finanstilsynet fant at retningslinjene tydeligere burde legge føringer for hvordan eventuell uenighet mellom oppdragsansvarlig revisor og oppdragskontrolløren skal håndteres og avklares.

Det vises til revisorloven § 5b-1, jf. ISQC 1, særlig punkt 36, 39-41 og 43-44. BLR har etter selskapstilsynet oppdatert sine retningslinjer på området, og Finanstilsynet legger til grunn at de nå imøtekommer de merknader Finanstilsynet hadde til disse.

Finanstilsynet ber revisjonsselskapet være oppmerksom på det grunnleggende skillet mellom oppdragskontroll (kvalitetskontroll før revisjonsberetning avlegges) og inspeksjon av oppdragsutførelsen som del av overvåkende kvalitetskontroll (etter at revisjonsberetningen er avlagt). Oppdragskontrollen må ikke vurderes som et substitutt for den overvåkende kvalitetskontrollen eller vice versa, da de to typene kontroll har ulikt formål.

Finanstilsynet vil etter tematilsynet 2017 om oppdragskontroll avgi en fellesrapport til bransjen. For ytterligere informasjon om Finanstilsynets faglige vurderinger om temaet oppdragskontroll, vises det til denne. Rapporten vil publiseres på Finanstilsynets nettsted, sannsynligvis i løpet av første kvartal 2018.

3. KONTROLL AV TO REVISJONSOPPDRAG

Finanstilsynet valgte ut to revisjonsoppdrag for gjennomgang. Finanstilsynet så nærmere på revisjonen enkelte regnskapsposter valgt ut på bakgrunn av en vurdering av deres vesentlighet og risiko. Oppdrag A gjaldt en virksomhet innen bygg og anlegg, og oppdrag B et forsikringsselskap. Sistnevnte er et foretak av allmenn interesse. Begge oppdragene gjaldt revisjonen av årsregnskap for 2016.

Finanstilsynet beskriver i det følgende de deler av revisjonen som anses ikke gjennomført i samsvar med revisorloven, herunder krav til god revisjonsskikk.

3.1 Oppdrag A

Revisjonsklienten er et entreprenørselskap som i hovedsak leverer byggetjenester til boligprosjekter, herunder nybygg og restaureringer. Foretaket leverer både prosjektledelse og tømrertjenester, og tar på seg ansvar som hovedentreprenør. I 2016 var 15 årsverk sysselsatt i foretaket. Foretaket står for innkjøp av materialer, og for større prosjekter benyttes det også underleverandører til tjenesteleveranser. Enkelte av prosjektene kan strekke seg over mer enn en regnskapsperiode.

3.1.1 Inntektsføringsprinsipp

Etter regnskapslovens regler anses foretaket som et lite foretak. Regnskapslovens hovedregel for inntektsføring er opptjeningsprinsippet, men små foretak kan fravike dette dersom det følger av god regnskapsskikk, jf. regnskapsloven § 4-1 første og annet ledd. NRS 8 God regnskapsskikk for små foretak oppstiller enkelte unntaksregler fra opptjeningsprinsippet. Et slikt unntak er at anleggskontrakter kan regnskapsføres etter *fullført kontrakts metode*. Av notene til årsregnskapet fremgår det imidlertid at foretaket har valgt å inntektsføre anleggskontrakter etter hovedregelen om *løpende avregnings metode*, hvilket medfører at opptjeningsprinsippet og NRS 2 Anleggskontrakter likevel skal legges til grunn for inntektsføring av anleggskontrakter.

I løpet av regnskapsåret har foretaket i all hovedsak arbeidet med ett stort prosjekt. De resultatførte inntektene fra prosjektet i 2016 utgjorde mer 50 millioner kroner, og mer enn $\frac{3}{4}$ av foretakets totale inntekter. Det er ikke avtalt en fast kontraktsum for arbeidet som skal utføres, og det foreligger heller ingen skriftlig avtale mellom foretaket og oppdragsgiver. Foretaket fakturerer egne tjenester etter timesatser, mens varer og tjenester fra underleverandører viderefaktureres med avtalt påslag. Oppdragsgiver har hatt en visjon om sluttresultatet, og arbeidets art og omfang har blitt endret fortløpende underveis i byggeperioden. For inntektsføringsformål har foretaket vurdert de enkelte tjeneste- og vareleveranser hver for seg, og ikke som en samlet leveranse. Det medfører at foretaket *ikke* anså prosjektet som en anleggskontrakt med henblikk på regnskapsføringen. Tilsvarende ble lagt til grunn av revisor.

Etter Finanstilsynets vurdering må utgangspunktet være at et langsiktig prosjekt av denne typen skal ansees som en anleggskontrakt. Når klienten likevel ikke vurderer det slik, skjerpes behovet for en aktsom vurdering fra revisors side. Foretaket har i årsregnskapets note om regnskapsprinsipper opplyst at det ved langsiktige tilvirkningskontrakter anvendes løpende avregnings metode. Finanstilsynet oppfatter opplysningen lite konsistent med at foretaket vurderte ikke å ha slike kontrakter. Selv om prosjektet ikke skulle anses som en anleggskontrakt, måtte foretaket og revisor uansett tatt stilling til spørsmålet om de enkelte leveransenes avhengighet av hverandre og eventuell betydning av dette for inntektsføringen. Det vises til NRS 8 punkt 7.1.1.2 og NRS (V) Regnskapsføring av inntekt punkt 7.9.1.

Finanstilsynets konklusjon

Ved Finanstilsynets gjennomgang av revisjonsdokumentasjonen fremstod det ikke klart at revisor hadde avstemt klientens praksis for inntektsføring mot regnskapslovens krav og god

regnskapsskikk, samt opplyste inntektsføringsprinsipper i note til årsregnskapet. Finanstilsynet anser derfor at revisors dokumentasjon av egen vurdering av klientens inntektsføringsprinsipper er mangelfull. Det vises til revisorloven §§ 5-2 annet ledd og 5-3 første ledd, jf. ISA 230 og ISA 315 punkt 11.

3.1.2 Garanti- og utbedringsansvar

Foretaket har ikke gjort avsetninger for garanti-/ eller utbedringsansvar. Revisor har forespurt om foretakets vurderinger, og er blitt informert om at eventuelle forpliktelser er dekket av foretakets forsikringer. Revisor har ikke innhentet kopi av forsikringsavtalen og har heller ikke utført andre revisjonshandlinger for å etterprøve ledelsens vurderinger.

I etterkant av tilsynet har Finanstilsynet mottatt kopi av forsikringsavtalen, som er fra 2012. Revisor har informert om at denne avtalen er fornyet hvert år, og at den også gjelder for regnskapsåret 2016. Forsikringsavtalen dekker imidlertid ikke foretakets ansvar som følge av eventuelle feil og mangler i utført arbeid.

Finanstilsynets konklusjon

Basert på dokumentasjonen som forelå i oppdragsarkivet samt dokumenter mottatt i etterkant av det stedlige tilsynet, kan Finanstilsynet ikke legge til grunn at revisor har innhentet tilstrekkelige og hensiktsmessig revisjonsbevis for at foretakets avsetninger for garanti- og utbedringsansvar er rimelige og tilstrekkelige. Det vises til revisorloven §5-2 annet ledd, jf. ISA 500 og ISA 540.

3.2 Oppdrag B

Revisjonsklienten driver skadeforsikringsvirksomhet overfor egne medlemmer, og er et foretak av allmenn interesse.

3.2.1 Fortsettelsesvurdering og vurdering av revisors kompetanse

Revisjonsklienten er et forsikringsselskap, som er underlagt et omfattende og til dels komplisert regelverk. Det må stilles krav til at revisor har nødvendig kjennskap til gjeldende særlovgivning og bransjen, og at han har tilstrekkelig forsikringsfaglig innsikt. Oppdragsansvarlig revisor og teamets samlede kompetanse er av vesentlig betydning for konklusjonen om å akseptere og videreføre denne typen oppdrag.

I samsvar med rotasjonskravene i revisorloven, har revisjonsselskapet i 2016 utpekt ny oppdragsansvarlig revisor. Det fremgår av BLRs retningslinjer at styret har et ansvar for å vurdere partnerrotasjon basert på en vurdering av oppdragsansvarlig revisors kompetanse, erfaring, kapasitet og eventuelle andre forhold med tanke på egnethet. Selskapet har ikke fremlagt dokumentasjon for kompetansevurderingen som ble gjort av styret i forbindelse med partnerrotasjonen på oppdraget.

Revisor opplyste i samtaler med Finanstilsynets inspektører, at han har flere års erfaring med revisjon av forsikringsselskaper. Dette fremgår imidlertid ikke av den dokumenterte vurderingen av teamets kompetanse, som del av fortsettelsesvurderingen. Oppdragsansvarlig revisors vurdering av egen kompetanse er av særlig interesse ettersom oppdragsansvarlig revisor er ny på oppdraget, og at han valgte å gjennomføre revisjonen uten bruk av medarbeidere.

Det er Finanstilsynets syn at vurderingene av revisors kompetanse ikke ble tilstrekkelig dokumentert. Det vises til revisorloven § 5-3 første ledd, jf. ISQC 1 punkt 30 b og ISA 220 punkt 14 og 24.

3.2.2 Forsikringstekniske avsetninger

Foretaket kjøper aktuar tjenester fra en utenforstående aktør til beregning av forsikringstekniske avsetninger og til vurdering av om kapitaldekningskrav er oppfylt. Revisor uttrykker i revisjonsdokumentasjonen at "*aktuarens vurdering synes svært grundig*" og at "*avsetningen anses som rimelig/tilstrekkelig erstatningsavsetning p.g.a. erfaring*".

Aktuarens kompetanse, kapabilitet og objektivitet

Revisor har ikke dokumentert sin vurdering av aktuarens kompetanse, kapabilitet og objektivitet eller om ekspertens arbeid er hensiktsmessig som revisjonsbevis. Ut fra samtaler Finanstilsynet hadde med oppdragsansvarlig revisor under tilsynet, kan det antas at revisors vurderinger gikk lenger enn hva dokumentasjonen gir uttrykk for. Ettersom vurderingene ikke er dokumentert og følgelig ikke inngår i oppdragsarkivet, kan Finanstilsynet likevel ikke ta stilling til om de var dekkende.

Forsikringstekniske avsetninger

Revisor har forklart Finanstilsynet at han har utført egne kontrollberegninger av de forsikringstekniske avsetningene fremfor å etterprøve aktuarens beregning. Revisor har følgelig hverken vurdert aktuarens arbeidsmetoder eller de forutsetningene som er lagt til grunn for de beregnede avsetningene. Det fremkommer ikke klart av revisjonsdokumentasjonen at revisor valgte denne tilnærmingen. Tvert imot indikerer revisjonsdokumentasjonen at revisor har lagt vekt på aktuarens beregning som revisjonsbevis.

Beregningene som revisor utførte og bygget sin konklusjon på, inngår ikke i oppdragsarkivet. Revisor har i møte med Finanstilsynet sannsynliggjort at revisor har gjort egne beregninger og vurderinger, men da disse ikke inngår i dokumentasjonen kan de ikke legges til grunn som revisjonsbevis.

Finanstilsynets konklusjon

Svakheterne i revisjonsdokumentasjonen medfører at Finanstilsynet ikke kan legge til grunn at det er innhentet tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis for de forsikringstekniske avsetningene. Det vises til revisorloven §§ 5-2 annet ledd og 5-3 første ledd, jf. ISA 230 punkt 8 og ISA 500 punkt 8.

3.2.3 Revisjonsberetningens datering

Revisjonsberetningen er datert tidligere enn tidspunkt for gjennomføring av oppdragskontrollen. Revisjonsberetningen skal ikke dateres før tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis er innhentet, og oppdragskontrollen er et tiltak for å sikre at nettopp det er gjort. Revisor har overfor Finanstilsynet presisert at revisjonsberetningen ikke ble overlevert til klienten før etter at oppdragskontrollen var gjennomført.

Datering av revisjonsberetningen før gjennomføring av oppdragskontrollen medfører brudd på revisorloven og god revisjonsskikk. Det vises til revisorloven §§ 5-6 første ledd og 5-2 annet ledd, jf. ISA 220 punkt 19 c og ISA 700 punkt 48.

3.2.4 Oppdragskontroll

Tidsriktighet

Oppdragskontrollen må tidsmessig gjennomføres slik at eventuelle vesentlige forhold som avdekkes, kan avklares før revisjonsberetningen skal avlegges. På det aktuelle oppdraget ble oppdragskontrollen utført for sent. Revisjonsarbeidet var allerede fullført og revisjonsberetningen signert og innholdet meddelt klienten da oppdragskontrollen ble igangsatt. Muligheten for revisor å gjøre endringer underveis i revisjonen som følge av eventuelle forhold oppdragskontrollen måtte avdekke, var følgelig i realiteten ikke tilstede. At oppdragsansvarlig revisor utførte alt revisjonsarbeidet selv, er et moment som underbygger viktigheten av at oppdragskontrollen gjennomføres tidsriktig, både i tilknytning til planlegging, interimrevisjon og i årsoppgjøret.

Kompetanse

En oppdragskontrollør bør ha autoritet som tilsier at han kan utfordre oppdragsansvarlig revisors vurderinger og konklusjoner. I det aktuelle tilfellet har oppdragskontrolløren lang fartstid som oppdragsansvarlig revisor og en betrodd stilling i revisjonsselskapet. Han har imidlertid ikke erfaring med den aktuelle bransjen, skadeforsikring. Oppdragskontrolløren synes ikke å ha nødvendig kompetanse til selv å kunne påta seg oppdragsansvaret. Det er Finanstilsynets syn at han derfor heller ikke skulle ha vært utpekt som oppdragskontrollør på det aktuelle oppdraget.

Finanstilsynets konklusjon

Finanstilsynet har påpekt konkrete svakheter knyttet til egenskaper ved oppdragskontrollen, herunder manglende tidsriktighet og manglende bransjekunnskap hos oppdragskontrolløren. I tillegg har Finanstilsynet i dette merknadsbrevet påpekt vesentlige svakheter i dokumentasjonen av revisjonsutførelsen som oppdragskontrollen ikke avdekket. På denne bakgrunnen er det Finanstilsynets vurdering at oppdragskontrollen ikke har virket etter sin hensikt. Det vises til revisorloven §§ 5b-1 og 5-2 annet ledd, jf. ISQC 1 punkt 35-44 og ISA 220 punkt 19-21. Det vises for øvrig til våre merknader om selskapets retningslinjer for oppdragskontroll under avsnitt 2.4.

4. STIKKPRØVEKONTROLLER AV ØVRIGE REVISJONSOPPDRAG

Finanstilsynet valgte ut seks små/ mellomstore oppdrag for kontroll av utvalgte deler av revisjonsutførelsen. Finanstilsynet gjennomgikk revisors aksept- og fortsettelsesvurderinger, vurderinger knyttet til sviktende egenkapital og fortsatt drift, vurdering av balanseført utsatt skattefordel og rapportering til Stiftelsestilsynet. Ingen av revisjonsoppdragene gjaldt foretak av allmenn interesse.

I utvalget inngikk klienter hvor forrige revisor eller BLR tidligere hadde uttrykt presiseringer og/eller forbehold i revisjonsberetningene, eller hvor det av årsregnskapet fremgikk problemstillinger knyttet til foretakets egenkapitalsituasjon.

Finanstilsynet beskriver i det følgende de deler av revisjonen som ikke anses gjennomført i samsvar med revisorloven, herunder krav til god revisjonsskikk.

4.1 Fortsettelsesvurderinger

Finanstilsynet har merknader til de to fortsettelsesvurderingene som ble gjennomgått. For de to oppdragene forelå det forhold som burde være av betydning for fortsettelsesvurderingen, herunder foretakets manglende retting av vesentlige lovbrudd, tapt egenkapital over tid og vesentlig usikkerhet om evnen til fortsatt drift. Forholdene var tatt opp gjentatte ganger i nummererte brev til foretakene.

Fortsettelsesvurderingene som er dokumentert, imøtegår ikke momentene som tilsier at revisor burde vurdert sin plikt til å fratruke. Det er derfor Finanstilsynets syn at revisors konklusjon om å videreføre oppdragene ikke er tilstrekkelig underbygget. Det vises til revisorloven §§ 5-2 annet ledd, 5-3 og 7-1 jf. ISA 220 punkt 12 og 24 (c). Videreføring av oppdrag hvor revisor skulle ha fratrudd, innebærer at revisor ikke oppfyller sine plikter som tillitsmann for brukerne av årsregnskapet.

BLR uttrykker i svar til Finanstilsynet at fagavdelingen spesielt vil overvåke og påse at det tidsriktig dokumenteres tilstrekkelige begrunnelser for tilfeller der det konkluderes med å videreføre revisjonsoppdrag hvor det har vært avdekket vesentlige lovbrudd.

5. OPPSUMMERING

Selskapstilsynet omfattet gjennomgang av utvalgte retningslinjer og rutiner i revisjonsvirksomheten og gjennomgang av revisjonsdokumentasjonen for to revisjonsoppdrag. Finanstilsynet gjennomførte også stikkprøvekontroller mot revisjonshandlinger på seks øvrige oppdrag, herunder gjennomgang av revisors uavhengighetsvurderinger ved ytelse av tilleggstjenester, aksept-/ fortsettelsesvurderinger, vurdering av balanseført utsatt skattefordel og rapportering til Stiftelsestilsynet. Forholdene som Finanstilsynet avdekket og som har gitt opphav til merknader oppsummeres som følger:

- Det er avdekket vesentlige svakheter i revisjonsutførelsen av et selskap av allmenn interesse.
- Oppdragsdokumentasjonen på begge de to oppdragene som ble kontrollert var mangelfull for vesentlige poster.
- Det ble påpekt svakheter i retningslinjene og rutinene for uavhengighet med henblikk på krav til oppdragsansvarlig revisors forhåndsgodkjenning av tilleggstjenester.
- Retningslinjer, rutiner og praksis for gjennomføring av oppdragskontroll oppfylte ikke kravene etter god revisjonsskikk. Oppdragskontrollen som Finanstilsynet gjennomgikk, hadde ikke fungert etter sin hensikt; kontrollen ble utført for sent og kontrolløren hadde ikke nødvendig bransjeerfaring. Finanstilsynet påpekte vesentlige svakheter i dokumentasjonen av revisjonsutførelsen, som den aktuelle oppdragskontrollen etter Finanstilsynets oppfatning burde ha avdekket.
- Fortsettelsesvurderingene som Finanstilsynet gjennomgikk, hadde svakheter i dokumentasjonen som medfører at konklusjonene om å videreføre revisjonsoppdragene ikke var tilstrekkelig understøttet.
- Finanstilsynet hadde merknad til revisjonsselskapets oppfølging av kravene som stilles til oppdragsansvarlig revisor, herunder særlig krav til revisors solvens.
- Taushetserklæringene som ble innhentet fra selskapets partnere og ansatte ivaretok ikke fullt ut revisorlovens krav.

I brev til Finanstilsynet etter selskapstilsynet har BLR gjort rede for endringer i sine retningslinjer og beskrevne rutiner. Det legges til grunn at endringene imøtekommer svakhetene som Finanstilsynet har påpekt knyttet til disse.

Finanstilsynet finner de avdekkede svakhetene i revisjonen av forsikringsselskapet som særlig alvorlige. Svakhetene medfører at Finanstilsynet ikke kan legge til grunn at det er innhentet tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis for de forsikringstekniske avsetningene. Utover revisjonsselskapets endringer i retningslinjene, legges det til grunn at revisjonsselskapet iverksetter tiltak for å forhindre tilsvarende svakheter i revisjonskvaliteten i fremtiden.

For Finanstilsynet

Anders Grini
tilsynsrådgiver

Lars Erik Larsen
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevne signaturer.